

VMBO is goed op weg met vernieuwing beroepsgerichte programma's

SAMENVATTING

Inleiding

Versillende ontwikkelingen geven aanleiding tot vernieuwing van de beroepsgerichte examenprogramma's binnen het vmbo. Daarbij zijn vooral van belang de aansluiting van het vmbo op het vervolgonderwijs en de beroepspraktijk; een aantrekkelijk en toekomstbestendig onderwijsaanbod bij dalende leerlingenaantallen; verbeteren van de loopbaankeuzes; positieve beeldvorming van beroepsgerichte vakken en tot slot de herkenbaarheid van het vmbo. De nieuwe programma's worden eenvoudiger, duidelijker en sluiten in de toekomst beter aan op de actualiteit. Het wordt mogelijk maatwerk te bieden aan leerlingen en hen zo beter voor te bereiden hun vervolopleiding en toekomstige beroep.

De projectleiding van het project Vernieuwing beroepsgerichte programma's vmbo en het Ministerie van OCW willen graag weten in hoeverre scholen voorbereid zijn op de invoering van de nieuwe beroepsgerichte programma's. Daartoe is opdracht gegeven aan KPC Groep om een nulmeting uit te voeren. Een digitale vragenlijst is uitgezet die door 1.028 respondenten (vooral beroepsgerichte docenten en direct leidinggevenden) is ingevuld. De reacties helpen om de ondersteuningsvraag bij de voorbereiding op de invoering van de nieuwe beroepsgerichte programma's te verhelderen.

Inhoud van de nieuwe programma's

De inhoud van de nieuwe programma's is in grote mate bekend bij de scholen: 98% van de scholen is op de hoogte van de nieuwe structuur van het vmbo met beroepsgerichte profielvakken en keuzevakken; 87% is bekend met de inhoud van de nieuwe beroepsgerichte examenprogramma's en 71% van de scholen kent de inhoud van de nieuwe examenprogramma's, examensyllabi en handreikingen.

Positief is te constateren dat de helft van de scholen een keuze heeft gemaakt voor de profielvakken en keuzevakken die ze aan gaan bieden. Daarnaast heeft nog een kwart van de scholen een keuze voor de profielen gemaakt. Dit mag in deze fase van het project als positief worden gewaardeerd. Sommige pilotscholen zijn nog maar net gestart (Groen, D&P en MVI) en uiteindelijk hoeven de scholen pas met ingang van 1 augustus 2016 de profielen in te vullen.

Vernieuwingsproces

De invoering van de nieuwe beroepsgerichte programma's is op bijna de helft van de scholen geen eenmansactie maar wordt aangestuurd door een werkgroep. Op de meeste scholen ligt er een plan om de invoering van de nieuwe profielen te realiseren. De betrokkenheid van beroepsgerichte docenten en schoolleiding bij de vernieuwing is groot.

Ruim de helft van de scholen geeft aan dat met collega vmbo-scholen wordt samengewerkt. De samenwerking met het mbo wordt door bijna de helft van de scholen aangegeven: docenten zien opvallend minder samenwerking met het mbo dan de direct leidinggevenden en schoolleiders. Samenwerking met het bedrijfsleven komt slechts volgens een derde van de scholen voor. Vanuit het (strategisch) belang van de vernieuwing is het opvallend dat de samenwerking met mbo en bedrijfsleven nog niet in grotere mate gebeurt.

De meeste scholen (82%) verwachten op 1 augustus 2016 te starten met de nieuwe beroepsgerichte programma's. Het starten gaat niet altijd vrijwillig: "wat moet dat moet". Gelukkig zijn er ook scholen die de vernieuwing zien als een kans om het vmbo positief op de kaart te zetten.

Als het gaat om knelpunten die worden voorzien bij de invoering van de nieuwe beroepsgerichte programma's, gaat dit op meer dan de helft van de scholen om de organiseerbaarheid, de bijscholing van docenten, de beschikbaarheid van lesmateriaal (omdat de uitgevers wachten op zekerheid vanuit wet- en regelgeving). De vormgeving van LOB, inventaris, onderwijstijd en voorbeeldexamens worden door een kleinere groep scholen als mogelijk knelpunt gezien. De minste knelpunten voorziet men rond de informatie aan mbo/bedrijfsleven en leerlingen en ouders. Wanneer de groep van pilotscholen en niet-pilotscholen naast elkaar worden gezet, valt op dat ze op ongeveer dezelfde knelpunten wijzen, wat een reden is om deze knelpunten ook serieus te nemen. Anderen vulden als te voorziene knelpunten aan: het gebrek aan een duidelijke richting voor de school; tijdsdruk; de samenwerking met en doorstroming naar het mbo en bedrijfsleven en het programmeren van de beroepsgerichte profielvakken en keuzevakken in leerjaar 3 en 4. Een enkele keer wordt expliciet gemaakt dat in de vernieuwing kansen en leuke uitdagingen liggen.

Actiepunten

Ondanks dat het proces van vernieuwing goed is ingezet, veel scholen al op de goede weg zijn en vanuit het ministerie van OCW gelden beschikbaar komen voor de bijscholing, zijn er nog enkele actiepunten.

De projectleiding van het project Vernieuwing beroepsgerichte programma's vmbo gaat door op de ingeslagen weg met voorlichting over profielen en examens en het stimuleren van ontwikkeling van lesmateriaal en toetsen. Daarnaast zal informatie-uitwisseling worden gefaciliteerd door het organiseren van netwerk- en platformbijeenkomsten en met een digitaal platform waar scholen face-to-face of virtueel van elkaar kunnen leren.

Met het Ministerie van OCW wordt gesproken over de gewenste helderheid over en flexibiliteit in wet- en regelgeving. Tevens is in overweging gegeven extra financiële middelen in te zetten voor investeringen in huisvesting en inventaris.

Voor de scholen liggen uitdagingen in het maken van duidelijke keuzen en inzetten van implementatiestrategieën vanuit het management; het programmeren van de beroepsgerichte profielvakken en keuzevakken in leerjaar 3 en 4; het vormgeven van LOB en het verbeteren van de samenwerking met en doorstroming naar het mbo en bedrijfsleven.